توسعه

همه‌چیز درباره آخرین برنامه توسعه ۵ ساله کشور

هفتمین برنامه توسعه پس از انقلاب را رئیس‌جمهور ۲۸ خرداد در صحن علنی مجلس به رئیس قوه مقننه تقدیم کرد. این برنامه که از سال ۱۴۰۳ تا ۱۴۰۶ اجرا می‌شود چهارمین و البته آخرین برنامه توسعه ۵ ساله کشور در مسیر سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ خواهد بود. برنامه ششم برای اجرا از سال ۹۶ تا ۱۴۰۱ تدوین شده بود و تدوین برنامه هفتم ۲ سال به تأخیر افتاد و در این مدت همچنان برنامه ششم در دستور کار قرار داشت.

برنامه‌های توسعه چگونه تدوین و تصویب می‌شوند؟

برنامه توسعه یک سند بالادستی است که پس از تدوین در سازمان برنامه و بودجه از سوی رئیس‌جمهور به مجلس تقدیم می‌شود. پس از این نمایندگان مجلس کمیسیون ویژه تلفیق برنامه تشکیل می‌دهند که کمیسیون‌های تخصصی به جز کمیسیون برنامه و بودجه در آن ۳عضو دارند. تعداد نمایندگان کمیسیون برنامه و بودجه در کمیسیون تلفیق برنامه ۹نفر است. پس از این کمیسیون‌های تخصصی در مدت ۱۰ روز گزارش خود را به کمیسیون تلفیق ارائه کنند. در ادامه کمیسیون تلفیق نیز یک‌ماه فرصت دارد که کلیات و جزئیات برنامه توسعه را به صحن مجلس بفرستد تا نمایندگان ابتدا کلیات و سپس جزئیات آن را بررسی و تصویب کنند. مصوبه مجلس طبق قانون باید مورد تأیید شورای نگهبان قرار بگیرد و درصورت تأیید به‌عنوان قانون از سوی رئیس مجلس به رئیس‌جمهور ابلاغ می‌شود. رئیس دولت نیز این قانون را به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌کند که لازم‌الاجرا است و حتی دیگر طرح‌ها و لایحه‌ها در مجلس نیز باید مطابق با آن ارائه شوند.

سرفصل‌ها و اسناد برنامه هفتم

هفتمین برنامه توسعه دارای ۲۲ فصل و ۷بخش «اقتصادی»، «زیربنایی»، «فرهنگی و اجتماعی»، «علمی، فناوری و آموزشی»، «سیاست خارجی»، «دفاعی و امنیتی» و «اداری، حقوقی و قضایی» است. در هریک از این بخش‌های اصلی نیز اهداف و زیرمجموعه‌هایی تعریف شده که برخی یک ساله و بعضی دیگر ۵ساله هستند.

براساس سخنان رئیس‌جمهور برنامه هفتم توسعه مشتمل بر ۳ سند است. سند اول مستندات برنامه، تحلیل‌ها و آسیب‌شناسی‌هاست، سند دوم خود سند برنامه مشتمل بر برنامه‌ها، مسائل و احکام برنامه است و سند سوم مقررات موجود است که طبیعتا نیازی به طرح و بررسی و تصویب دوباره در مجلس ندارد. همچنین تأکید شده که برنامه هفتم توسعه در حوزه‌های گوناگون به‌ویژه اقتصاد مردم‌پایه است و با نگاه میدان دادن و ارتقای مشارکت مردم در بخش‌های مختلف و قرار گرفتن دولت در جایگاه هدایت، حمایت و نظارت تدوین شده است.

اهداف اقتصادی دولت در برنامه هفتم توسعه

در بخش اقتصادی، دولت نرخ رشد اقتصادی ۸درصدی را پیش‌بینی کرده است. همچنین تورم تک‌رقمی ۹.۵درصدی و اشتغال ۳.۵درصدی نیز در این برنامه دیده شده است. تورم در ۴ دهه گذشته فقط سال ۹۵ یعنی پس از امضای برجام تک‌رقمی شده است. نرخ رشد اقتصادی نیز در سال ۹۵، به ۱۳ درصد رسید اما در سال‌های پس از آن روندی کاهشی داشته است. با این حال به گفته رئیس‌جمهور از تجربه گرمانه قبلی برای تدوین برنامه هفتم استفاده شده و محورهای آن براساس قابلیت اجرا و نظارت و سنجش کیفیت اجرا نوشته شده‌اند.

ساخت سالی یک میلیون مسکن از جمله وعده‌های دولت سیزدهم بوده است. بر همین اساس در برنامه هفتم توسعه نیز راهکارهایی برای تأمین نیاز مسکن کشور پیش‌بینی شده. در همین راستا در برنامه هفتم توسعه آمده که جهت تشویق مالکان به مشارکت در نوسازی بافت‌های فرسوده، وزارت راه و شهرسازی مجاز است در فرایند معاوضه کلید به کلید واحدهای بافت فرسوده با واحدهای نوساز یا ارائه‌ی تحت مالکیت خود، در قیمت کارشناسی واحدهای نوساز یا ارائه‌ی معوض مزبور تا سقف ۴۰درصد تخفیف اعمال کند و یا ارائه‌ی یا واحدهای مسکونی واقع در بافت فرسوده را تا سقف ۴۰درصد بیش از قیمت کارشناسی قیمت‌گذاری کند.

مدیریت یکپارچه منابع آبی و حفظ محیط‌زیست

موضوع دیگری که در برنامه هفتم مورد توجه قرار گرفته است «مدیریت یکپارچه منابع آبی» است. بر این اساس وزارت نیرو مکلف است با هدف کاهش ساختارهای موازی، کاهش هزینه‌های بالاسری و تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری، تا پایان سال دوم برنامه، نسبت به رفع هرگونه تعارض منافع شرکتی در مدیریت بخش آب از طریق ادغام یا انحلال و همچنین اصلاح ساختار و اساسنامه‌های شرکت‌های زیرمجموعه خود، پس از تأیید سازمان اداری و استخدامی کشور و تصویب هیأت‌وزیران اقدام کند. همچنین وزارت نیرو باید تا پایان سال اول برنامه، سازوکارهای اجرایی لازم را برای مدیریت یکپارچه تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور با تأکید بر وظایف و اختیارات وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی و سازمان حفاظت محیط‌زیست و با جلب مشارکت بهره‌برداران در دشت‌های پیرامون تالاب‌ها و دریاچه‌ها ایجاد کند.

زن، خانواده و جمعیت در برنامه توسعه

سرفصل دیگر برنامه توسعه زن، خانواده و جمعیت نام دارد. بر این اساس معاونت امور زنان و خانواده مکلف شده با همکاری معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، نسبت به بررسی و آسیب‌شناسی قوانین و مقررات مرتبط با حمایت از خانواده و مشاوره خانواده که مغایر با سیاست‌های کلی خانواده هستند، اقدام کند و پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات را تا پایان سال اول برنامه جهت طی مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارائه کند. همچنین معاونت امور زنان و خانواده رئیس‌جمهور موظف است با همکاری مرکز آمار ایران و سایر دستگاه‌های دارنده اقلام آماری مرتبط نسبت به سنجش وضعیت زن و خانواده، رصد و تحلیل شاخ‌تی، روندنگاری و ارائه گزارش‌های ادواری این حوزه به تفکیک شهری، روستایی و عشایری در بستر درگاه هوشمند تبادل اطلاعات اقدام کند. بر همین اساس اقدامات دیگری در راستای افزایش نرخ باروری و حمایت همه‌جانبه از فرزندآوری و رفع موانع و ایجاد مشوق‌های مؤثر و اصلاح فرهنگی نیز پیش‌بینی شده است. در چنین شرایطی باید دید این برنامه ۵ ساله تا چه میزان به اهداف تعیین شده خود در حوزه‌های مختلف دست پیدا می‌کند.

نسبت برنامه هفتم با زندگی مردم

۱۰ برش مهم از برنامه هفتم توسعه

گزارش

یکی از کلیدواژه‌های سخنان رئیس‌جمهور در معرفی برنامه هفتم توسعه، مردم‌پایه بودن آن بود؛ محوری که در بخش‌های گوناگون این برنامه اعم از اقتصادی و فرهنگی به چشم می‌خورد؛ تاجائی که در برخی از بخش‌های اهداف تعیین‌شده از نشاط تنگاتنگی با جامعه و مردم دارد. در این گزارش نقش مردم در برنامه هفتم توسعه و ارتباط مضمون اهداف تعیین‌شده با مردم در ۱۰ حوزه اصلی بررسی شده است.

اقتصاد

مردمی‌سازی اقتصاد

دستگاه‌های اجرایی موظفند تمامی شرکت‌های متعلق به خود اعم از شرکت‌های تولیدی، خدماتی و بازرگانی، به استثنای مواردی که در سیاست‌های کلی اصل (۴۴) منع واگذاری آنها تصریح شده را به‌صورت تدریجی و حداکثر تا پایان سال سوم برنامه واگذار کنند.

واگذاری سهام‌ها به بخش غیردولتی

به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور تسویه بدهی‌های خود به صندوق توسعه ملی از طریق وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) نسبت به عقد قرارداد توسعه و بهره‌برداری از میادین جدید نفت و گاز مشترک با صندوق توسعه ملی اقدام کند. صندوق مکلف است با جذب سرمایه‌های مردمی و سرمایه‌گذاری خارجی و از طریق شرکت‌های غیردولتی اکتشاف، توسعه، استخراج و تولید دارای صلاحیت، به توسعه و بهره‌برداری از این میادین بپردازد؛ مشروط بر آنکه سرمایه‌گذاری صندوق کمتر از ۵۰درصد باشد و طی ۵ تا ۱۰ سال پس از بهره‌برداری، نسبت به واگذاری سهم خود به بخش غیردولتی اقدام کند.

بانک مرکزی و لزوم اعطای تسهیلات به مردم

بانک مرکزی موظف است ضمن تعیین سهم بانک‌های عامل در اعطای منابع قرض‌الحسنه، نسبت به توسعه روش‌های مالی زنجیره‌ای، افزایش دامنه شمول وثایق مانند مابه‌التفاوت ارزش وثیقه از مانده تسهیلات، منافع حاصل از قراردادها و سایر دارایی‌های قابل توثیق، اصلاح سازوکارهای اعتبارسنجی، وثیقه‌گذاری، ضمانت و پذیره‌نویسی و ایجاد مشوق‌های لازم برای بانک‌ها در تسریع تشکیل پرونده اعطای تسهیلات و ایجاد کانال‌های ارتباطی با مردم از طریق نهادهای توسعه‌ای اقدام کند.

توسعه کسب‌وکارها

نسبت به انتخاب نهادهای توسعه‌ای کسب‌وکار برخوردار از مدل، تجربه و شبکه تسهیلگری، به عنوان رابط میان دولت و مردم و دارای ماهیت غیردولتی، اعم از نهادهای عمومی غیردولتی مانند بنیاد برکت سنتاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) و کمیته امداد امام‌خمینی(ره)، سازمان‌های خیریه‌ای، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی و تعیین سهمیه برای هر یک از آنها با وظایف شناسایی ظرفیت‌های محیط کسب‌وکار، شناسایی و اهلیت‌سنجی متقاضیان، تسهیلگری، ارتقای کسب‌وکارها و کمک به تشکیل نهادهای مردمی مرتبط با محوریت اعضای جوامع محلی اقدام کند.

مسکن

اقدامات دولت برای تسهیل ساخت مسکن

به‌منظور تسهیل ساخت مسکن توسط مردم، اقدامات زیر انجام می‌گیرد: وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان سال اول برنامه، نسبت به تکمیل رقومی‌سازی اطلاعات تمامی طرح‌های جامع و تفصیلی شهرها در سامانه طرح‌های جامع و تفصیلی و همچنین الکترونیکی کردن فرایند اخذ مجوزهای مربوط به شورای عالی معماری و شهرسازی ایران و کمیسیون‌های استانی ماده(۵) قانون تأسیس شورای‌عالی شهرسازی و معماری ایران اقدام کند. از زمان راه‌اندازی این سامانه، تمامی مصوبات شورا و کمیسیون‌های فوق‌الذکر به‌صورت برخط و آنی در سامانه مزبور بارگزاری و اعلام عمومی می‌شود و صرفا پس از بارگزاری در سامانه مذکور قابل اجراست.

انرژی

درآمد نفت و گاز

با هدف کاهش ناپایداری منابع مالی دولت، منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز پس از کسر سهم وزارت نفت، به‌حساب صندوق توسعه ملی نزد بانک مرکزی واریز می‌شود.

بهره‌مندی عادلانه از یارانه حامل‌های انرژی

دولت مکلف است تا پایان برنامه، ضمن حذف فقر مطلق در کشور اندازه شاخص ضریب جینی از ۰.۳۹ به ۰.۳۲، نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش روستایی از ۱۵.۷ برابر به ۹.۹ برابر و نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در بخش شهری از ۱۲ برابر به ۱۰.۳ برابر بهبود یابد. بهره‌مندی عادلانه از یارانه حامل‌های انرژی برای آحاد مردم و بهره‌گیری از سیاست تلفیقی قیمتی و غیرقیمتی از دیگر موارد برنامه هفتم توسعه است.

تامین اجتماعی

افزایش دسترسی به خدمات سلامت برای مردم

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با همکاری سازمان برنامه و بودجه سازمان‌های بیمه‌گر پایه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان نظام پزشکی و سایر دستگاه‌های ذیربط تا پایان ۶ماهه ابتدای سال اول نسبت به تدوین برنامه با زمانبندی یک ساله برای تکمیل و یکپارچه‌سازی سامانه‌های تشکیل‌دهنده پرونده الکترونیک سلامت اقدام کند. به‌منظور توسعه کیفی و کمی نظام آموزش علوم پزشکی، افزایش دسترسی مردم به خدمات سلامت به‌ویژه در مناطق کمبرخوردار، ایجاد امادگی برای مواجهه با بحران سالمندی جمعیت، جلوگیری از فرسودگی کادر درمان، ضمن هدف‌گذاری افزایش سالانه ظرفیت پزشکی تخصصی با اخذ تعهد خدمت در مناطق موردنیاز به‌نحوی برنامه‌ریزی کند که تا پایان برنامه نسبت دستیاران تخصصی و متخصصان بالینی به پزشکان عمومی حداقل به یک برسد.

درمان و سلامت

کاهش هزینه‌های درمان

در راستای حفاظت مالی از مردم، کاهش هزینه‌های کمرشکن و فقرزا، شورای عالی بیمه سلامت مکلف است نسبت به تعیین میزان استطاعت‌پذیری مالی (مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان) و در جهت تقویت رفتارهای مناسب بهداشتی و درمانی حلوارها از طریق برقراری نظام خودپرداخت متغیر و پلکانی برای بسته مذکور مبتنی بر بار مالی خدمات، اقدام کند و مراتب را به تصویب هیأت‌وزیران برساند. سقف ریالی برداخت از جیب بیمار به‌صورت سالانه و از طریق سازوکار ماده۹ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه تعیین می‌شود.

مردمی‌سازی نظام آموزش عالی علوم‌پزشکی

به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود به‌منظور مردمی‌سازی نظام آموزش عالی علوم پزشکی و پاسخگویی به تقاضای جامعه در رشته‌های مورد نیاز و در راستای بهره‌گیری از توانمندی‌های بخش غیردولتی و خصوصی در ارائه خدمات آموزش عالی علوم پزشکی با رعایت مصوبات و سیاست‌های شورای‌عالی انقلاب فرهنگی نسبت به پذیرش و تربیت دانشجو در رشته‌های مختلف علوم پزشکی با مشارکت بخش غیردولتی با خصوصی اقدام کند.

طرح: همشهری/محمد علی حلیمی

فرهنگ عمومی

بازطراحی مردم‌پایه ساختار فرهنگی کشور

به‌منظور بازطراحی ساختار فرهنگی کشور و با هدف افزایش کارایی و اجتناب از همپوشانی و تداخل مأموریت و وظایف و با رویکرد استقرار الگوی حکمرانی هوشمند، شبکه‌ای، تعاملی، مردم پایه و ارزشی-انقلابی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری دبیرخانه شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، سازمان اداری و استخدامی کشور و سایر دستگاه‌های فرهنگی ذی‌ربط، تا پایان سال دوم برنامه نسبت به تهیه طرح اصلاح مأموریت، ساختار، وظایف و تشکیلات دستگاه‌های فرهنگی که به‌نحوی از انحا از بودجه‌های عمومی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم استفاده می‌کنند، اقدام کرده و به تصویب مراجع ذی‌صلاح برسانند.

خانواده

حمایت از رشد جمعیت

دولت مکلف است در اجرای بند۱۶ سیاست‌های کلی برنامه ۵ساله هفتم جهت اجرای کامل قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت منابع لازم را با رعایت ماده۲۷ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت براساس تفسیر گام ملی توسط ستاد ملی جمعیت در برنامه سالانه و بودجه سنوانی دستگاه‌های ذیربط تأمین و برنامه‌های خود را به‌گونه‌ای تدوین کند که بارشد سالانه ازدواج و موالید و کاهش سالانه سقط جنین و ناباروری و میانگین سن ازدواج و فاصله بین تولد فرزندان و فاصله تولد فرزند اول از ازدواج و نیز مدیریت مهاجرت داخلی و خارجی به‌طور میانگین نرخ باروری با حداقل رشد سالانه ۰.۱، به هدف حداقل نرخ باروری ۲.۵ در پایان برنامه ۵ساله هفتم برسد.

پایش مداوم فرهنگ عمومی

ایجاد بستر مناسب برای سبک زندگی جامعه ایرانی به‌منظور احصای دقیق و برخط داده‌های آماری موردنیاز به جهت تسهیل پردازش، تحلیل دقیق و ایجاد بستر مناسب برای آینده‌پژوهی روندهای سبک زندگی جامعه ایرانی و همچنین انتشار آنها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی مرکز آمار ایران مکلف است نسبت به راه‌اندازی سامانه رصد، پایش و سنجش مستمر شاخص‌های فرهنگ عمومی و سبک زندگی مردم اقدام کند. دستگاه‌های اجرایی و دارندگان پایگاه‌های داده موضوع این بند، موظفند نسبت به ارائه مستمر و جامع داده‌ها به این سامانه به‌صورت برخط اقدام کنند.

مردمی‌سازی فعالیت‌های فرهنگی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری مرکز رسیدگی به امور مساجد، سازمان بسیج مستضعفین و سازمان تبلیغات اسلامی، به‌منظور مردمی‌سازی فعالیت‌های فرهنگی و استفاده از ظرفیت مساجد، طرح مسجدمحوری در محلات را ظرف مدت ۳ماه پس از ابلاغ برنامه، تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برساند.

آموزش

کتب درسی و تغذیه رایگان برای خانواده‌های نیازمند

تهیه و تأمین کتب درسی و تغذیه رایگان و بسته‌های حمایتی از قبیل نوشت‌افزار، کیف، کفش، پوشاک و منابع آموزشی و کمک‌آموزشی برای دانش‌آموز یا اعطای کمک نهادهای حمایتی به خانواده وی از طریق واحدهای آموزشی.

واگذاری امکانات به آموزش و پرورش

تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده‌یک این قانون مکلفند حداقل ۵۰درصد فضاهای فرهنگی، هنری و ورزشی غیرقابل واگذاری خود را براساس آیین‌نامه‌ای که با پیشنهاد وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی و ورزش و جوانان تهیه شده و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، برای اجرای برنامه‌های مدارس کشور و فعالیت‌های غیرانتفاعی فرهنگی، هنری و ورزشی به‌ویژه با رویکردهای انقلابی و بسط و گسترش فرهنگ و هنر اصیل اسلامی ایرانی به‌صورت رایگان یا درآمدزینه خودگردان با تخفیف در اجاره، برای مدت مشخص در اختیار مدارس، مؤسسات و مجموعه‌های مردمی دارای صلاحیت قرار دهند.

پرداخت کمک‌هزینه تحصیلی به دانشجویان

پرداخت هزینه تحصیل رایگان و نیز کمک‌هزینه تحصیلی به دانشجویان نخبه برای تحصیل در رشته‌های اولویت‌دار کشور تا سقف ۱۵ درصد ظرفیت رشته‌محل‌های روزانه بر مبنای ظرفیت سال اول اجرای این قانون از محل منابع عمومی. پرداخت هزینه تحصیل رایگان دانشجویان مستعد در رشته‌محل‌های روزانه مورد نیاز کشور تا سقف ۴۰ درصد ظرفیت سال اول این قانون.

اینترنت

دسترسی عموم مردم به شبکه‌ها و برنامه‌های رسانه ملی

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است پهنای باند و امکانات لازم برای دسترسی عموم مردم به شبکه‌ها و برنامه‌های رسانه ملی در اقصی نقاط کشور را بر بستر شبکه ملی اطلاعات و همچنین دسترسی حداکثری در سطح بین‌المللی فراهم کند.

گردشگری و میراث فرهنگی

جبران حقوق مالکانه مردم

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی موظف است با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، به‌منظور جبران حقوق مالکانه مردم و اعطای اراضی معوض به مالکان املاک واقع در عرصه و حریم آثار ملی که با محدودیت یا کاهش ارزش املاک مواجه شده‌اند، لایحه جبران حقوق مالکانه مردم در عرصه، حریم و محدوده‌های تاریخی را تا پایان سال اول برنامه، تهیه و به تصویب هیأت‌وزیران برسانند.

تأمین مالی پروژه‌های توسعه‌ای و حفاظتی

به‌منظور تأمین مالی پروژه‌های توسعه‌ای و حفاظتی غیردولتی حوزه میراث فرهنگی گردشگری و صنایع‌دستی صندوق توسعه صنایع‌دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی، فرهنگی موضوع بند فقره ماده۱۱۳ قانون برنامه چهارم توسعه و ماده۹ قانون حمایت از هنرمندان و اسنادکاران صنایع‌دستی و فرش دستباف مصوب ۱۳۹۶ به صندوق میراث فرهنگی گردشگری و صنایع‌دستی تغییر نام یافته و با حفظ منابع و امکانات موجود به فهرست قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۹ اضافه می‌شود.

شفافیت و شاخص سنجش کیفیت خدمات

براساس شاخص‌های سنجش کیفیت خدمات، قیمت تمام‌شده خدمات، سرعت ارائه خدمات و میزان الکترونیکی شدن خدمات و همچنین میزان رضایتمندی مردم از دریافت خدمات، تمامی دستگاه‌های ارائه‌دهنده خدمت (نظیر خدمات آموزشی، بهداشتی و درمانی، بهزیستی، کشاورزی، بانکی، مالیاتی، ثبت احوال، ثبت اسناد) به تفکیک سطوح ملی و استانی به‌صورت سالانه ارزیابی و براساس نمره، رتبه‌بندی کند و گزارش آن را حداکثر تا پایان خرداد سال بعد به‌صورت شفاف، ضمن ارائه به رئیس‌جمهور، به اطلاع مردم برساند. به‌منظور توسعه نظام مدیریت عملکرد نتیجه‌محور و حافظه‌دار کردن پرونده شغلی مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی نسبت به بازطراحی و استقرار سامانه جامع عملکرد کارکنان دولت براساس شاخص‌های اصلی نتیجه‌محور و استانداردهای جلب رضایت مردمی و سلامت اداری اقدام کند.

تسهیل دسترسی به خدمات ثبتی

تا پایان سال اول برنامه، «سامانه خودکاربری اجرای ثبت» را با قابلیت‌های از قبیل امکان ثبت تمامی درخواست‌های موردنیاز در فرایند اجرا به‌صورت غیرحضوری و بدون مداخله عامل انسانی، امکان فراخوانی اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی از مراجع دارای اطلاعات مرتبط با اسناد لازم‌الاجرا، امکان رویت تمامی اطلاعات و مستندات مرتبط با پرونده اجرا برای طرفین پرونده و امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی تمامی املاک دارای سند حذنگار (کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیک و با رعایت اصل محرمانگی برای محاکم دادگستری و دوایر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه‌اندازی کند.

هوشمندسازی فرایندهای قضایی کشور

به‌منظور تسهیل رسیدگی به پرونده‌های قضایی و رفع اختلافات مردم، قوه قضاییه مکلف به انجام اقدامات زیر است: تا پایان سال دوم برنامه، با استفاده از فناوری‌های نوین، امکان انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، تعیین وقت و انتخاب کارشناس را به‌صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی فراهم کند و با استفاده از فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در امور فاقد پیچیدگی قضایی و الکترونیکی کردن و هوشمندسازی فرایندهای ارائه خدمات قضایی اقدام کند. همچنین تا پایان برنامه، پرونده‌های قضایی را الکترونیکی و جایگزین پرونده‌های کاغذی کند.

جهان

برنامه توسعه و تجربه‌های موفق دیگر کشورها

برنامه توسعه در دیگر کشورهای جهان، به‌نحوی وجود داشته و هر کشور نیز این برنامه را متناسب با اولویت‌های خود پیش برده است؛ از برنامه‌های توسعه پیچیده روسیه گرفته تا برنامه توسعه روستایی در هند، هر یک درس آموزه‌های بسیاری در خود دارند. در این گزارش، وضعیت برنامه توسعه در برخی از این کشورها را می‌خوانید.

روسیه و دستورات اجرایی ماه مه

برنامه‌ریزی در روسیه همواره مورد توجه بوده است. با این حال این برنامه‌ریزی‌ها در قرن فعلی شکل جدیدی به‌خود گرفته است؛ به‌طوری که اولا مسئله برنامه‌ریزی با مفهوم برنامه‌ریزی استراتژیک گره خورده و ثانیا ایده محوری دیگری با نام دستورات اجرایی ماه مه در نظام برنامه‌ریزی این کشور در دستور کار قرار گرفته است. البته نکته اینجاست که برنامه‌ریزی استراتژیک در روسیه شبیه برنامه‌ریزی توسعه در کشورهای دیگر نیست، بلکه شامل موضوعات مختلفی مربوط به برنامه‌ریزی در سطح ملی و منطقه‌ای می‌شود. به این ترتیب حوزه‌های مختلفی چون اقتصاد، توسعه اجتماعی، توسعه فضایی، صنایع تسلیحاتی، توسعه صنعتی و... همگی در زمره برنامه‌ریزی استراتژیک روسیه قرار می‌گیرند. همچنین براساس گزارش‌ها دستورات اجرایی ماه مه توانسته است مسئله اولویت‌گذاری و هدایت منابع مالی و انسانی در این کشور را تا حد قابل‌قبولی مدیریت کند که نتایج آن در شاخص‌های اقتصاد کلان قابل مشاهده است.

ترکیه و لزوم داشتن چشم‌انداز در افق برنامه

ترکیه دیگر کشوری است که می‌توان آن را مبنای مطالعه تطبیقی درباره برنامه توسعه قرار داد؛ چراکه یکی از کشورهایی است که در ۲دهه اخیر تحولات اقتصادی کم‌وبیش مناسبی را تجربه کرده و در برخی شاخص‌های اقتصاد کلان خود وضعیت به نسبت موفقی داشته است. در چنین شرایطی تجربه ترکیه نشان می‌دهد که یکی از عوامل مؤثر بر کارایی برنامه‌های توسعه ارتباط مستقیم و مؤثری با ساختار تهیه و تدوین برنامه‌های توسعه به‌ویژه داشتن یک مقدمه تحلیلی و توجیهی قدرتمند از وضعیت فعلی و چشم‌انداز این کشور در افق برنامه دارد. اخیرین برنامه توسعه تصویب شده سند یازدهم نام دارد که ناظر بر مجموعه‌ای از توصیه‌ها و گزاره‌های ارشادی است که در کنار برخی اهداف کلان مجموعه برنامه توسعه را تشکیل داده است.

ویتنام و وزارت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری

کشور ویتنام از جمله کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود که در سال‌های اخیر در شاخص‌های اقتصاد کلان عملکرد مثبتی داشته است. ویتنام همچنین توانسته از فقر در این کشور نیز تا حد زیادی بکاهد. با این همه نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که برنامه‌های توسعه ایران و ویتنام تفاوت‌های شکلی و ماهوی دارند. نکته حائز اهمیت نیز در تفاوت ماهوی و محتوایی احکام برنامه‌های توسعه ۴کشور است. برنامه توسعه کشور ویتنام را مجموعه‌ای از جهت‌گیری‌ها و فعالیت‌های اولویت‌دار در کنار برخی اهداف کلان تشکیل می‌دهد. همچنین در برنامه توسعه کشور ویتنام گزاره‌ها به‌صورت کلی و ارشادی است و راهبرد یا راهبردهای کلانی را در حوزه‌های مشخص شده دنبال می‌کند. نکته دیگر درباره ویتنام این است که در این کشور وزارت برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری پیش‌نویس تمام اسناد برنامه توسعه را تنظیم می‌کند. با اینکه مرجع تصویب این سند در ویتنام نهاد دیگری است، اما تفاوت چندتایی بین پیش‌نویس تنظیم‌شده با سند نهایی وجود ندارد و این مسئله موجب ایجاد یک وحدت رویه در تنظیم همه برنامه‌های ملی، منطقه‌ای و محلی ویتنام شده است. به این ترتیب، برنامه‌های مختلف توسعه در ویتنام یکدیگر را پوشش داده و حمایت می‌کنند.

هند و توسعه روستایی طی ۷۰سال

هند در طول بیش از ۷۰سال توانسته یکی از کشورهای موفق در زمینه توسعه روستایی لقب بگیرد. این اتفاق و تحولات در هند طی ۱۳ برنامه توسعه ۵ساله از ۱۹۵۱ تا ۲۰۲۲ اجرا شده است. نخستین درس/موختهای که از تحلیل برنامه‌ها و اقدام‌های کشور هند در زمینه توسعه روستایی باید به آن اشاره کرد، اتخاذ رویکرد توسعه یکپارچه، متوازن و مکان‌محور در روستاها و تمرکز بر کاهش شکاف‌های شهری-روستایی است. دولت هند همچنین در برنامه‌های توسعه خود تمرکزدایی از برنامه‌ریزی‌ها و ابتنای برنامه‌های توسعه روستایی بر مشارکت و دخالت مستقیم مردم و گروه‌های خودگردان محلی اعم از جوانان، زنان و اقشار فقیر را در دستور کار قرار داد. از سوی دیگر اولویت به اشتغال و تولید پایدار و فراگیر در برنامه‌ها با تمرکز بر اقشار فقیر و کشاورزان خرد در این برنامه‌ها دیده شد و تأکید زیادی بر شفاف‌سازی و حسابرسی اجتماعی در طراحی، اجرا و ارزشیابی طرح‌ها وجود داشت. همچنین دولت بر اتخاذ روش‌های نوین و هوشمند از جمله اینترنت اشیا و سنجش از دور در ارتقای بهره‌وری فعالیت‌های کشاورزی نیز تأکید کرد. نکته آخر در تجربه هند نیز هماهنگی برنامه‌های توسعه روستایی و کشاورزی با یکدیگر بوده است.